

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Novissima Polyantha, In Libros XX. Dispertita

Dominicus

Francofurti, 1613

Lex

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97211](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97211)

Populi soli hac lege possumus: nec est querendus explanator, aut interpret alius; nec erit alia lex Romæ, alia Athenis, alia nunc alia posthac, sed & omnes gentes, & omni tempore una lex, & sempiterna, & immutabilis continebit; vnusq; erit communis quasi magister, & imperator omnium Deus, ille legis huius inuentor, discipulator, lator, cui qui non parebit, ipse se fugiet, ac naturam hominis aspernetur: hoc ipse luet maximas pœnas, etiam si cætera supplicia, quæ putantur, aufugerit. *idem, li. 5.*

Omnium legum est inanis censura, nisi diuinæ legis imaginem gerat. *Augli. 9. de Ciuit. Dei.*

Non si ultra sunt instituta potesta sregis & cognitoris ius: vngulæ carnificis, arma militis: disciplina dominantis, seueritas etiam boni patris. Habent omnia ista modos suas causas, rationes, vtilitates, hæc cum timenrur, & mali coercentur, & boni quiete inter malos viuunt. *idem, ad Macedonium, & hab. 25. quæstio. 5. can. Non frustra.*

In istis temporalibus legibus, quanquam & his homines iudicent cum eas instituant: tamen, cum fuerint institutæ & firmatæ, non licebit iudici de his iudicare, sed secundum ipsas Leges instituantur, cum promulgantur: firmantur, cum moribus ventium approbantur. Sicut enim moribus ventium ius contrarium nonnullæ leges hodie abrogatæ sunt: ita moribus ventium ipsæ leges confirmantur. *idem de Ver. religio. & hab. dist. 14. ca. 10. istis.*

Quod Imperatorum lex minando imperat, hoc fidei lex credendo imperat.

Lex Dei charitas est, lex data est, vt gratia quereretur. Gratia data est, vt lex impleteret. *idem in li. de spirit. & litera.*

Coronam minime carpendam, id est, leges vrbium conferuandas. *Hier. li. 3. contra Kassarum.*

Imperiali constitutum est sanctio aperte, vt ea quæ contra leges sunt, non solum inutilia, sed etiam in profectis habenda sint. *Greg. in Registro & hab. 21. q. Imperiali.*

Factæ sunt autem leges, vt earum metu humana coerceatur audacia, tutaq; sit inter improbos innocentia, & in ipsis improbis reformidato supplicio referretur audacia & nocendi facultas.

Erit autem lex honesta, iusta, possibilis, secundum naturam, & secundum consuetudinem patriæ, loco, temporique coueniens, necessaria & vtilis. manifesta quoq; , ne aliquid per obscuritatem incautum captione contineat, nullo priuato commodo, sed pro communij ciuium vtilitate conscripta. Ideo in ipsa constitutione ista consideranda sunt, quia cum leges iustitiat fuerint, non erit liberu iudicare de ipsis, sed oportebit iudicare secundum ipsas. *Isid. l. 1. Etymol.*

Priuilegia sunt leges priuatorum, quasi priuatæ leges. Nam priuilegium dictum est, eo quod priuatos feratur. *idem, li. 5. Etymol. & hab. dist. priuilegia.*

Omnis autem lex aut permittit aliquid, vt vir fortis petat præmij: aut vetat, vt sacrarum virginum nuptias nulli petere liceat: aut punit, vt qui eadem fecerit, capite plectatur. Eius enim præmio aut pœna vita moderatur humana. *ibid.*

Omnes leges aut diuinæ sunt, aut humanæ. Diuinæ natura, humanæ moribus constant. Ideoq; hæc discrepant: quoniam aliæ gentibus aliis placent, Fas, lex diuina est: ius, lex humana. Tranlire per agrum alienum, fas est: ius non est. *idem li. 5. Etymol. & hab. dist. 1. in pr. dec.*

Moyfes gentis Hebrææ primus omnium diuinas leges sacris literis explicauit Phoronaus ex Graecis primus leges iudiciaque constituit. Mercurius Trismegistus primus leges Aegyptiis tradidit. Solon equidem primus leges Atheniensibus edidit. Lycurgus Lacedæmonis iura ex Apollinis autoritate confinixit. Numa Pompilius, qui Romulo successit in regno, primus Romanis leges edidit. Deinde cum populus seditiosus magistratus ferre non posset, Decemuiros legibus scribendis creauit, qui leges ex libris Solonis in Latinum sermone translata, duodecim tabulis exposuerunt. *ibid. & hab. dist. 7. c. Moyfes.*

Fuerunt autem hi, Appius Claudius, Titus Genutius, Publius Festus, Lucius Veturius, Caius Iulius, Aulus Manlius, Publius Sulpitius, Publius Curiatius, Titus Romulus, Spurius Posthumus. *ibid. can. fuerunt.*

Ius generale nomen est: Lex autem iuris est species. Ius autem est dictum, quia iustum est. Omne autem ius legibus & moribus constat. *Isidor. li. Etymol. & hab. dist. i. c. ius.*

Octo genera pœnarum in legibus contineri Tullius scripsit, id est, damnum, vincula, verbera, talionem, ignominiam, exilium, seruitutem, & mortem. *idem li. 2. Etymol.*

SENTENTIAE POETARVM.

Legis perfectio charitas est.
Anthol. sac. lac. Bill.
Verus amor Christi vera est custodia legis,
Et mandata Dei complet amans homines.
Quorum ignoſcentes culpas, sua crimina soluant,
Quodque aliis tribuant, hoc sibi proficiunt.
Dei peccator veniam peccator, & aqua

Conciliet Dominum conditione sibi.
Cuius iudicium de nostro examine pendet,
Quod seruis, metuis: quod damus, accipimus.

Lex quasi dux eit ad gratiam.
Non seruit iustis leges prudentia carnis,
Peccati simulacrum nec super are potest.

Sed quia mens ances patitur mala corpora egri,
Quæere diuinum cognuit auxilium.
Lex igitur facit, vt possit gratia Christi,
At diu qua legis iussa quærit fieri.

Nec tam non valeat carnalis vincere sensus,
Quos iusta legis conditor ipse iuuat.
Legis violentia.

Index peccati lex est plectendo veranda.
Qua nisi cor mundet, spiritus interimit.
Nullus enim est in fons sola formidine panis,
Quis sanctum & iustum non amat imperium.

Hinc tamen affectum non lex, sed gratia conserit:
Quodque iubet legis litera, velle facit.
Plaut. Epid.

P. E. Quem hominum inuenimus ad eam rem vtilium.
Hic erit optimus.
Hic poterit cauere recto iura qui & leges tenet.

Pit. per Auion.
Pareto legi, quisquis legem sanxerit.
Petronius.

Quid faciant leges, sibi sola peccata regnant?
Aut sibi pauperes, aut vincere nulla potest?
Plaut. Trin.

Mors leges perduxerunt iam in potestatem suam
Ibid.

En misera etiam ad parietem sunt fixa clauis ferri,
Vbi malos mores affigit nimio fuerat aquas,
Lucan. 3.

Pereant discrimine nullo
Amisse leges: sed pars Sublimis rerum
Certi amen mouisset opes.

Ex Graecis Comicis.
Le xpo d' o vobis vobis n' a xpo' e' xpo.
Re: vobis id est, quænam magistratus habet.

Quo deus in loco, illius marem cole.
Pro ag' vobis vobis vobis vobis vobis.
Orator improbus lues est legibus.

Bis vobis vobis vobis vobis vobis vobis.
Contra vi agentes mella lex quicquam potest.
Euripides.

Gubernari oportet malos a bonis, & patere se melioribus.
Idem in Dicitæ.

O senex! ne cum regibus contenderis:
Veneras enim esse principes antiqua lex est.
Idem in Erichthea.

Et improbus in ciuitate nunquam promouetur,
Mali enim vel pecunia datur.
Vel aliquo Respublicæ magistratus auti.

Exultant, repente fortunati in spem domibus suis.
Idem in Supplicio.

Nihil est ciuitate praſtantius quam leges
Relie posita. Nam & inferiori domo sortis,
Et qui dicitur est, æquale ius experimur.

Vincit autem minor maiorem, si iustam causam habeat.
Menander in Adelpbis.

Non omnino concedendum est malis,
Sed reſistendum: sin minus, sursum atq; dicitur sum,
Vita nostra inopinate tota peruerteret.

Idem in Androgyno.
To xag, o vobis vobis vobis vobis vobis vobis.
Nusquam negligenda est conseruatio.

Idem.
Leges perquam ege reſ vobis: sed si, qui legibus vobis
Nimium exacte, iocophanta esse videtur.

Horat. lib. 3. Od. 14.
Quid tristes querimonia,
Si non supplicio culpa reciditur.

Quid leges sine moribus
Vana proficiunt: sineq; seruis
Pars inclusa caloribus

Mundi, nec Boreæ finitimum latius
Durat æq; atq; solo nunc,
Mercatorem abigunt: horrida callidi
Vincunt: agnor a nautæ.

Tercet in Phorm.
Mihi non videtur, quod sit factum legibus,
Rescindi posse, & turpe vobis: um est.

Quid. 1. Falli.
Inde dicit a lege, ne fortior omnia possit.

PC

POLY

Capitula sunt parva tradita sacra coli. Exiit fertis, armis que potentius equum est. Et cum sine pudet conseruisse manus.

SENTENTIAE PHILOSOPHICAE.

Legum alia propria est, alia communis. Propriam dicimus, qua leges scripta videntur: communem vero, qua nonnulla, etiam si scripta non sunt, apud omnes tamen, valere videntur.

Quae disciplina legum ferendarum constituta sunt, ea legitima dicuntur, quoniam quicque in iustis esse dicimus. Leges autem iustas nonnulla in quo vel communem utilitatem exquirunt, vel optatum vel principum: idque vel actionibus virtutum, vel alia ratione, ut Ethic. 1.

Quae ea committitur, quae leges prohibent, & de quibus supplicia sunt, nec magis committit, de quibus nullum supplicium est. Lib. 1. Rhet. ad Theod. c. 14.

Maxime continent, ut quae recte positae sunt leges, cum dicitur ipse ex- plicari, quae explicari queant, & quam minima iudicibus relin- gantur. Primum, quia vnum aut paucos prudentes, qui leges ferre non possunt, facilius est invenire quam multos. Deinde, quoniam longi temporis consideratione leges feruntur: iudicia bre- vissime continentur. Lib. 1. Rhet. ad Theod. c. 14.

Sed quae in legibus est, si, 1. Rhet. c. 4. Quae leges de excellentia tollunt, Reipublicas tollunt. li. 5. de Re- publ. c. 5.

In hoc omnisvis aequi & boni posita est, ut correptionem quan- dam legi adhibeat, quia ad ea est aliquid propter generalem sine exceptione comprehensionem. Cur enim lege non caveatur om- nia, quae sunt, quod de quibusdam omnino lex fieri non potest. Quo- quod de hoc opus est. Inerte enim rei ac infinita, incerta semper & incerta quaerenda regula est. li. 5. Ethic. c. 10.

Publicas & liberales homo ita animo affectus erit, ut sibi lex esse velit. li. 1. Ethic. c. 8.

Hoc ipsum violare leges ac iniquum esse iniustitiam omnem complectitur, saltem, est per omnem iniustitiam. Quoniam au- tem omnia est, qui contra leges facit, iniustus: & omnis iniustus, qui contra leges persequitur, est, ea omnia, quae legitima sunt, in iu- stitia est, quodammodo numeranda. li. 5. Ethic.

Legem dico, alteram propriam esse, alteram communem. Et propriam quidem, quae singulari inter se ipsis determinata est. Et hanc aliam scriptam, aliam non. Communem vero, quae secundum naturam est. li. 1. Rhet. ad Theod. c. 13.

Lex, ut diximus, oratio quaedam est, quae communi civitatis conditioni definita iubet, quo pacto vnumquodque agendum sit. li. 1. Rhet. ad Alex. c. 1.

Si res, de quibus lex lata est, non similes se habeant, lex autem in hoc vno vno scriptum significandum est, ostendendumque, sibi ipsi non repugnare. Sin vero lex scripta rebus conveniat, tunc optima forentia dicendum non esse legem positam, ut praeter leges iudi- ciales et ignorando quid leges volunt, peiores. Et quod nemo eli- git, quod simpliciter bonum est, tunc omnes quod sibi. Et quod non dicitur, vel nullas leges esse vel non vi. Et quod etiam in morbis non considerat aduersus medicum cauilarii: quamuis non tantum error officiat, quantum si obediunt principibus affuecimus. Et quod probatae leges, id maxime verant, ne quis se legibus pruden- tiam veli ostendere. li. 1. Rhet. ad Theod. c. 15.

In his de scripto est, & praedicta legum descriptio ordoque sit ne- cessaria est. Numerus autem immanis, nec descriptio vlla, nec ordi- ne contineri potest. Diuini enim hoc poterit ac naturae est, quae hanc eam vniuersitatem continet. li. 7. de Republ. c. 4.

Nihil interest vtrum via bonus seclitum spoliauerit, an bonum improbis: nec vnum bonus, ante malus adulteratus sit: sed lex dicitur solum spectat dissimilitudinem, virtutis pro paribus, hanc violant, alter violatus est. Et si hic damnus dedit, ille accepit. Ideoque iniuriam hanc, quoniam iniuria est, ad aequita- tem iudex & paritatem conatur traducere. Ethicorum lib. 5. ca- pit. 4.

Ex quoque virtute vitam degere praescribit lex, & ex vitis ve- nit. li. 3. Ethic. c. 2.

Ex leges colendae sunt, quibus magistratus parui quidem, ac mul- ti ex fortione, id quod ledione vacat, maxime autem ex totius multitudinis iustitiam in popularibus principibus designentur, hanc eam & ipse populus, quoniam in ipso sit: eos donare homini- bus quos voluerit, hanc quaquam accipientibus inuidebit: & cla- riores magis magisque probitatis studebunt, vtpote qui intelligant vitam sibi futuram apud cives se probari. li. 1. Rhet. ad Alex. c. 1.

Lex quidem & fortium officium praescribit, ut non deserere ordinem, nec fugere, nec arma abicere: & temperato non a- dulterari, nec vi constipare: & clementi, non verberare, neque committari: itemque in ceteris virtutibus & vitis, illa iubet, hanc vitare. Ac salutaris quidem habenda est ea, quae recte lata est:

quae inconsulte & inconsiderate, perniciosa. libro 5. Ethicor. capi- tulo 1.

Opus est in conditis legibus severitate necesse, qua neque aegrum ad egestatem redigere: neque morientium substantias publicare fas sit. sic & magnos iis cruciatus infundere, qui haec obferuare negle- xerint. Decet autem iis aliquem honestum sepulturae locum ante urbem publice dari, qui pro patria bellando perierint, & eorum fi- lios ad pubertatem usque publicis alimentis enutrire. Huiusmodi igitur leges in populari principatu ferendae sunt. Arist. in Rhet. ad Alexandrum cap. 3.

Cum lex nullam vim ad parendum nisi consuetudine capta ha- beat, quae nisi diuturnitate temporis non capitur: profecto facilis legum quae extant, in alias nouas commutatio, naturae legis infir- matio est. li. 2. de Republ. c. 6.

Leges salutare valere oportet, eiusque qui praesit, siue vnus sit, siue plures, summam in iis rebus esse potestatem: de quibus leges, quoniam non facile est de omnibus omnino, & totum explicare, cauere nullo modo possunt. li. 3. de Republ. ca. 7.

Necesse est qualis Reipublica sit, tales esse leges, aut perniciosas, aut salutare iustas, aut iniustas. Attamen hoc quidem periculum est, leges pro ratione Reipublicae esse scribendas. Quod est, illud periculum est, eas quae ad rectam formam Reipublicae accommodatae erunt, salutare & bonas: quae ad Reipublicae mutationem, perniciosas & malas necessario futuras. ibidem.

Pater ad ferendas quidem leges peregrinationis quibus multa- rum gentium leges cognoscere poteris, esse peritulos: ad publica ve- ro consilia, diligenter perscriptam reuerti uenturam historiam. li. 1. Rhet. ad Theod. c. 4.

Communis lex nunquam immutatur, cum secundum naturam sit: ius vero scriptum iniquius. libro primo Rhetoric. ad Theod. ca- pit. 15.

Ut paucis dixerim, debent in popularibus principatibus leges cohibere plebem, ne locupletiorum bonis inhiat inuideturque, in paucorum vero principibus auertere illos, qui Reipublicam gerunt: & ab imbecillorum contumeliis & a calumnias infimulatio- nibusque in ciues. li. 1. Rhet. ad Alexand. ca. 5.

Is orator qui quicquam lege suadere voluerit, hanc ostendat o- portet aequalem esse ciuibus, & reliquis legibus consentaneam, ciui- tati: conducibilem ad quietem & concordiam maxime, vel ad ci- uium probitatem, aut ad publica tributa, aut ad ipsius Reipublicae gloriam, aut ad urbis potentiam, aut ad aliud eiusmodi vni aliquid cedere. Aduersarius vero primum considerabit; an minus illa illa communis sit utilis omnibus, deinde an reliquis legibus non con- sentiat, sed aduersetur potius quodammodo: praeterea an ad horum quae ante dicta sunt conductura sit nihil, sed contra nocitura poti- us. ibidem.

Est iusta habenda sunt, quae in omni virtute lege sunt constituta, ut non iuber lex mortem sibi quenquam committere. At quae non iubet, ea profecto vetat. Praeterea ut quisque contra leges nocet cuiuspiam, non lacessit, ita sponte inferre iniuriam dicitur. Ethic. li. 5. c. 11.

Vniuersa hominum vita, Atheniensis, siue magnam urbem in- colant, siue parua, & Naturae & legibus gubernatur, horum porro natura quidem incerta & variabilis est, & sua cuiusque hominis, leges autem communes & ordinate sunt, idemque praecipient omni- bus: itaque si natura praua est, saepe mala capit consilia, atque inde tales in delicta rueri facile inuenire licet, leges vero iustum, honestum & v- tile imperant, & id ipsum quaerunt: quod cum fuerit inuentum, commune istud sit edictum, ac proponitur omnibus par & aequale, idque Lex est, cui parere decet, cum propter multa, tum maxime, quia omnis Lex inuentum sane & donum est decorum, Decretum vero hominum prudentum: recta porro vel spontaneorum, vel cul- pa admissorum delictorum correctio, ciuitas praeterea communis conuentio, iuxta quam omnes viuere oportet, qui in ciuitate sunt. Demost. ex orat. 1. contra Aristogit.

Legibus & earum obseruantia exornantur omnia. Ex ora. 1. con- tra Aristogit.

Nihil omnino neque pulchrum, neque decorum reperiri po- test, quod non cum lege aliqua communicet. Ex oratione 2. contra Aristogit.

Si leges abrogantur, & cuius licentia faciendi quicquid vo- luerit data sit, non solum Reipubl. pessum ibit, sed nec quicquam intererit inter nostram & fratrum vitam. Ex oratio. secunda, contra Aristogit.

Par & aequum legibus acceptum ferre debetis, & quae bona sunt omnia, legum benignitate habetis. Ex oratione contra Mi- didam.

Legum vis & auctoritas quae est: vtrum si quis vestrum iniuriis affectus exclamauerit, ut ipse accurrant, & praesentia sua opem fe- rant: minime gentium, literae enim depicte sunt, neque istud praestare possunt, quoniam igitur earum vis est: si vos eas cohermetis, & sem- per ratas firmasque exhibeatis earum opem imploranti. Ex orat. contra Midiam.

Omnia

uaria nequaquam posse, ubi ex utraque parte legum sit neglectus. *Stobaeus sermo. 41. Antonius Melsis, part. 1. serm. 67. & Maximus serm. 50.*

Cleobulus, bene compositam rempub. putabat, ubi magistratus magis infamiam quam leges metuunt. *Stob. serm. 41.*

Bias, Eam Rempub. saluam fore existimabat, in qua leges perire de ac tyrannum omnes metuant. *idem.*

Archytas Pythagoreus, Leges regionum & locorum rationem habere debere dicebat. Quum nec omne solum ferat omnia, nec omnium hominum animi earundem virtutum capaces sint. *Stob. serm. eodem.*

Aristophanes, negabat sapientem viuere iuxta leges, sed iuxta normam virtutis. Sentiens, non ideo quid vitari a iusto quod hoc agere legibus interdictum sit; sed quod ipsa hominis ratio hoc distulcat, quae docet hominem, hoc esse honestum, illud turpe. Nec leges omnia praescribunt, at virtutis regula docent, quae, quid sit honestum, quid turpe. *idem.*

Plato, dicitur necesse esse leges hominibus imponere, ut secundum eas viuunt, alioquin nihil a feris differunt. Huiusq; rei causam esse quod nullius hominis ingenium ita natura institutum est, ut quae ad publicum humanae vitae bonum conferunt, sufficienter cognoscat, & si cognouit, ut optatum ad quod nouit semper agere possit, ac velit. *Lib. 4. de legib.*

Pitacem Croeolo percontanti, Quod esset maximum imperium, inquit, *maxime quae*, id est, varii ligni, leges inueniens. Nam olim in tabulis ligneis leges inscribebantur. Porro ubi summa est legum auctoritas, ibi est minimum tyrannidis. *Laert. lib. 4. cap. 5.*

Demosthenes, Ciuitatis animam esse leges dicebat. Ut enim corpus anima carens cadit, sic ciuitas nullis administrata legibus eueritur. *Max. serm. 68. & 50.*

Epicurus, Leges sapientum causa positae esse dicebat: non ut inuicem abstineant, sed ne eis efficiantur. *Stob. serm. 41.*

Plato rogatus a Cyrenensibus ut ipsis leges scriberet, ac reip. statum componeret, recusauit, dicens, Perdifficile esse condere leges tam felicibus: indicans, non facile obedire legibus eos, qui nihil se felices esse putarent. *Laert. l. 3.*

Arcefilus dicere solitus est, quemadmodum ubi multi essent, medici, ibi multi sunt morbi; ita ubi permultae leges essent, ibi plurimum esse vitiorum. *Laert. l. 4. c. 6. Max. serm. 58.*

Cleon, Multo meliorem dicebat esse statum ciuitatis, quae licet deterioribus, firmis tamen legibus vitur: quam illius, quae bonis quidem: sed irritis. *Thucyd. l. 3.*

Lycurgus, Inter leges quas Lycurgus Rhetor, tulisse fertur: haec erat una: Nequa mulier maritata proficisceretur Eleutinem. Id statuit, veritus, ne a diuitibus dato pretio corrumpentur, addita est poena, drachmarum sex millia. Ei legi cum vxor Lycurgi non obtemperasset, lycophantis qui deprehenderat ac detulerat, dedit talentum. Ea res quum illi postmodum daretur apud populum: Atqui ego, inquit, dare conspectus sum, non accipere. Quidam ferunt leges ad quatuor. Hanc notam a se depulsi qui nec in vxoris gratiam uoluit abrogare legem, sed multam de suo dependit. *Erasm. l. 8. apoph.*

Acrotium, cum parentes eum rogarent, ut in re parum honesta ipsis obtemperaret, respondit, Donec essem apud vos, nullam omnino tenebam iustitiae & aequitatis scientiam: verum ubi in patriae dedisti, legibusque subiecit, conabor his magis obtemperare, quam uobis. Quo dicto innuere uoluit, quam plurimum quidem filios debere parentibus suis: verum ita tamen: ne leges saluberrime lata transgrediamur. *Plut. in Lacon. apoph.*

Damocritus, cuidam percontanti, cur exularet Sparta, cum esset rex? Quoniam, inquit, leges sunt in ea potentiores, significans, regem apud Lacedaemonios esse principem ciuitatis, at non legum dominum, sed his non minus obnoxium regem quam ciues, hoc ipsum laudabat in suae gentis institutis, per quod cogebatur exulare. Dedit interim in signe moderationis specimen, a quo animo ferens exilium, auctoritate legum indictum, nec de patria male loquens, nec de legum iniquitate querens. *idem.*

Pausanias Phistonaeis F. cuidam roganti, Quam ob rem apud Spartanos ne fas esset, vllam praecarum nouare legum? Quoniam inquit, legibus conuenit auctoritatis in homines, non hominibus in leges. *Plut. in Lacon.*

Archidamus Zeuxidami F. roganti, quinam essent Spartanorum ciuitatis praefecti? Leges, inquit ac legitimi magistratus. Grauer centuit, in republ. bene instituta supremam auctoritatem esse legibus deferendam, nec vlli magistratui fas esse quicquam contra leges publicas tentare. *Plut.*

Agessilaus in pugna Leuctrica quum Lacedaemoniorum multi fugissent, iique legibus poenas dare deberent: Ephori reputantes, ciuitatem uis desertam, egero militibus, cupiebant eam ignominiam militibus remittere, simulque seruare leges. Deligunt igitur Agessilaum nouarum legum conditorem. Is prodicens in suggestum. Ego, inquit, alias leges haudquaquam iuratus sum, neque enim his quas habetis, aut additurus sum aliquid.

uaria nequaquam posse, ubi ex utraque parte legum sit neglectus. *Stobaeus sermo. 41. Antonius Melsis, part. 1. serm. 67. & Maximus serm. 50.*

Cleobulus, bene compositam rempub. putabat, ubi magistratus magis infamiam quam leges metuunt. *Stob. serm. 41.*

Bias, Eam Rempub. saluam fore existimabat, in qua leges perire de ac tyrannum omnes metuant. *idem.*

Archytas Pythagoreus, Leges regionum & locorum rationem habere debere dicebat. Quum nec omne solum ferat omnia, nec omnium hominum animi earundem virtutum capaces sint. *Stob. serm. eodem.*

Aristophanes, negabat sapientem viuere iuxta leges, sed iuxta normam virtutis. Sentiens, non ideo quid vitari a iusto quod hoc agere legibus interdictum sit; sed quod ipsa hominis ratio hoc distulcat, quae docet hominem, hoc esse honestum, illud turpe. Nec leges omnia praescribunt, at virtutis regula docent, quae, quid sit honestum, quid turpe. *idem.*

Plato, dicitur necesse esse leges hominibus imponere, ut secundum eas viuunt, alioquin nihil a feris differunt. Huiusq; rei causam esse quod nullius hominis ingenium ita natura institutum est, ut quae ad publicum humanae vitae bonum conferunt, sufficienter cognoscat, & si cognouit, ut optatum ad quod nouit semper agere possit, ac velit. *Lib. 4. de legib.*

Pitacem Croeolo percontanti, Quod esset maximum imperium, inquit, *maxime quae*, id est, varii ligni, leges inueniens. Nam olim in tabulis ligneis leges inscribebantur. Porro ubi summa est legum auctoritas, ibi est minimum tyrannidis. *Laert. lib. 4. cap. 5.*

Demosthenes, Ciuitatis animam esse leges dicebat. Ut enim corpus anima carens cadit, sic ciuitas nullis administrata legibus eueritur. *Max. serm. 68. & 50.*

Epicurus, Leges sapientum causa positae esse dicebat: non ut inuicem abstineant, sed ne eis efficiantur. *Stob. serm. 41.*

Plato rogatus a Cyrenensibus ut ipsis leges scriberet, ac reip. statum componeret, recusauit, dicens, Perdifficile esse condere leges tam felicibus: indicans, non facile obedire legibus eos, qui nihil se felices esse putarent. *Laert. l. 3.*

Arcefilus dicere solitus est, quemadmodum ubi multi essent, medici, ibi multi sunt morbi; ita ubi permultae leges essent, ibi plurimum esse vitiorum. *Laert. l. 4. c. 6. Max. serm. 58.*

Cleon, Multo meliorem dicebat esse statum ciuitatis, quae licet deterioribus, firmis tamen legibus vitur: quam illius, quae bonis quidem: sed irritis. *Thucyd. l. 3.*

Lycurgus, Inter leges quas Lycurgus Rhetor, tulisse fertur: haec erat una: Nequa mulier maritata proficisceretur Eleutinem. Id statuit, veritus, ne a diuitibus dato pretio corrumpentur, addita est poena, drachmarum sex millia. Ei legi cum vxor Lycurgi non obtemperasset, lycophantis qui deprehenderat ac detulerat, dedit talentum. Ea res quum illi postmodum daretur apud populum: Atqui ego, inquit, dare conspectus sum, non accipere. Quidam ferunt leges ad quatuor. Hanc notam a se depulsi qui nec in vxoris gratiam uoluit abrogare legem, sed multam de suo dependit. *Erasm. l. 8. apoph.*

Acrotium, cum parentes eum rogarent, ut in re parum honesta ipsis obtemperaret, respondit, Donec essem apud vos, nullam omnino tenebam iustitiae & aequitatis scientiam: verum ubi in patriae dedisti, legibusque subiecit, conabor his magis obtemperare, quam uobis. Quo dicto innuere uoluit, quam plurimum quidem filios debere parentibus suis: verum ita tamen: ne leges saluberrime lata transgrediamur. *Plut. in Lacon. apoph.*

Damocritus, cuidam percontanti, cur exularet Sparta, cum esset rex? Quoniam, inquit, leges sunt in ea potentiores, significans, regem apud Lacedaemonios esse principem ciuitatis, at non legum dominum, sed his non minus obnoxium regem quam ciues, hoc ipsum laudabat in suae gentis institutis, per quod cogebatur exulare. Dedit interim in signe moderationis specimen, a quo animo ferens exilium, auctoritate legum indictum, nec de patria male loquens, nec de legum iniquitate querens. *idem.*

Pausanias Phistonaeis F. cuidam roganti, Quam ob rem apud Spartanos ne fas esset, vllam praecarum nouare legum? Quoniam inquit, legibus conuenit auctoritatis in homines, non hominibus in leges. *Plut. in Lacon.*

Archidamus Zeuxidami F. roganti, quinam essent Spartanorum ciuitatis praefecti? Leges, inquit ac legitimi magistratus. Grauer centuit, in republ. bene instituta supremam auctoritatem esse legibus deferendam, nec vlli magistratui fas esse quicquam contra leges publicas tentare. *Plut.*

Agessilaus in pugna Leuctrica quum Lacedaemoniorum multi fugissent, iique legibus poenas dare deberent: Ephori reputantes, ciuitatem uis desertam, egero militibus, cupiebant eam ignominiam militibus remittere, simulque seruare leges. Deligunt igitur Agessilaum nouarum legum conditorem. Is prodicens in suggestum. Ego, inquit, alias leges haudquaquam iuratus sum, neque enim his quas habetis, aut additurus sum aliquid.

ΑΡΟΡΗΤΗΓΜΑΤΑ.

Lycurgus, cuidam percontanti, quam ob causam non vteretur legibus? Quoniam, inquit, erudit qui sunt, recteque eorum probant quod pro ratione temporis expediat significans, legibus non mutari cum pro varietate occasionum vi propter leges legum numero cogatur mutare consilium. Ea res non mutari non potest. Satis est eius honeste fuisse institutum, si sponte videbunt quid pro tempore factu sit opus. *Plut. in Lacon.*

Aristophanes rebre taxabat Athenienses, quod cum duas res, frumenta & leges inuenissent, frumenta vterentur, legibus nequaquam. Alludens ad Tiroptolem Atheniensem, cuius ministerio Ceres uisum est in ferendis legibus acritico. *Laert. l. 5.*

Democritus illud tribuitur multo uulgatissimum, quod etiam a Socrate, leges aranearum telis esse similes, in quibus infirmiora haerent, ualentiora percurrunt. Ita leges humiles ac debiles contingunt a potentibus impune uolantur. *Val. lib. 7. c. 2. Laert. l. 5.*

Agessilaus quam e lenioribus quidam, uident praecae leges & instituta uera aboleri & alia praua succedere, atque ob id res Spartanorum mutari, & conteri: id, inquam, cum apud Agidem iam ferum deprecaret, ioco respondit. Si fit, inquit, quod naras, res uideat res procedunt. Siquidem ego puer a patre audidi quod cum illis temporibus res inuenterent. Itaque si rursum inueniantur, redierunt in locum pristinum. Hoc quidem ille, carcerum serio dicebat, se puerum hoc quoque accepisse a patre, nihil esse mirum si praetentibus succedant deteriora: sed mirandam, si succedant meliora, aut similia. Notauit peculiarem sententiam querelam, de rebus in deterius prolapsis, simulque uerum humanarum hanc esse naturam ut uique in peius degerent.

Heraclytus dicebat, ciues non minus oportere pugnare pro legibus, quam pro moenibus. Quod absque legibus nullo pacto possit esse ciuitas incolum, absque moenibus possit. *Laert. lib. 9.*

Agessilaus percontatus, quo pacto salua possit esse respublica? respondit: si ciues quidem magistratui obediunt, magistratus autem legibus. Scilicet uir sapientissimus, eam ciuitatem confer-

ΑΡΟΡΗΤΗΓΜΑΤΑ.

Lycurgus, cuidam percontanti, quam ob causam non vteretur legibus? Quoniam, inquit, erudit qui sunt, recteque eorum probant quod pro ratione temporis expediat significans, legibus non mutari cum pro varietate occasionum vi propter leges legum numero cogatur mutare consilium. Ea res non mutari non potest. Satis est eius honeste fuisse institutum, si sponte videbunt quid pro tempore factu sit opus. *Plut. in Lacon.*

Aristophanes rebre taxabat Athenienses, quod cum duas res, frumenta & leges inuenissent, frumenta vterentur, legibus nequaquam. Alludens ad Tiroptolem Atheniensem, cuius ministerio Ceres uisum est in ferendis legibus acritico. *Laert. l. 5.*

Democritus illud tribuitur multo uulgatissimum, quod etiam a Socrate, leges aranearum telis esse similes, in quibus infirmiora haerent, ualentiora percurrunt. Ita leges humiles ac debiles contingunt a potentibus impune uolantur. *Val. lib. 7. c. 2. Laert. l. 5.*

Agessilaus quam e lenioribus quidam, uident praecae leges & instituta uera aboleri & alia praua succedere, atque ob id res Spartanorum mutari, & conteri: id, inquam, cum apud Agidem iam ferum deprecaret, ioco respondit. Si fit, inquit, quod naras, res uideat res procedunt. Siquidem ego puer a patre audidi quod cum illis temporibus res inuenterent. Itaque si rursum inueniantur, redierunt in locum pristinum. Hoc quidem ille, carcerum serio dicebat, se puerum hoc quoque accepisse a patre, nihil esse mirum si praetentibus succedant deteriora: sed mirandam, si succedant meliora, aut similia. Notauit peculiarem sententiam querelam, de rebus in deterius prolapsis, simulque uerum humanarum hanc esse naturam ut uique in peius degerent.

Heraclytus dicebat, ciues non minus oportere pugnare pro legibus, quam pro moenibus. Quod absque legibus nullo pacto possit esse ciuitas incolum, absque moenibus possit. *Laert. lib. 9.*

Agessilaus percontatus, quo pacto salua possit esse respublica? respondit: si ciues quidem magistratui obediunt, magistratus autem legibus. Scilicet uir sapientissimus, eam ciuitatem confer-

aut detractus, neque quicquam omnium mutaturus. Sed mihi rectum videtur, vt leges quas habetis, à die crastino robur habeant, & auctoritatem. Eo commento viri solers simul & praesenti ciuitatis necessitati consuluit, & periculosum mutandarum legum exemplum exclusit à Republica, vno tantum die legibus abrogatis. *Plut. in Lacon. apoph.*

Idem, quam haberet apud se Xenophontem illum sapientem, cumque plurimi faceret, iussit vt filios suos accesseret Lacedaemonem, docendos artem omnium pulcherrimam, videlicet imperare, & parere imperio. Athenis flor: oba omnium liberalium disciplinarum genus: sed hanc ceteris omnibus praestantior, existimabat nusquam melius disci, quam apud Lacedaemonios vbi non verbis disputabatur de bene administranda republica, sed ciuium moribus honestissimè rei exemplum exprimebatur. Simul indicans, eos non esse gerendo magistratu idoneos, qui legibus ac magistratu nescirent obsequi. Proinde rogatus abs quopiam, quam ob rem Spartanorum republica praeceteris, secundis robis floret? Quoniam, inquit, plus ceteris in hoc se exercet, vt pariter & imperare & parere sciant. Quae duae res à ciuibz excludunt seditiones, & tuentur concordiam. *Idem.*

Idem, scilicet quodam ab Agesilao Lacedaemoniorum rege, quid Spartae attulissent Lycurgi leges? Voluptatum, inquit, contemptum. Videlicet indicans, eam demum Rempublicam esse saluam, in qua leges sub optimo principe omnes voluptates arcant. *Plut. in apoph. Lacon. Eras. lib. 1. apoph.*

Idem. Quum maximam Asiae partem armis sibi subegisset, constituit ad ipsum regem Persarum proficisci, vt eum componeret, qui sic erat quietus à bello, vt interim Graecorum duces pecunia contempere. Ceterum reuocatus domum ab Ephosis, ob Spartam Graecorum obidione cinctam, nam id rex Persarum pecuniis missis effecerat) paruit, dicens: Bonum Imperatorem legum imperatis parere oportere, circaque cunctationem soluit ex Asia, magno sui desiderio relicto Graecis Asiaticis, offerrebat rei bene gerendae occasio, inuitabat illum Graecorum affectus, vt instituta peragret: sed rex à tyrannide alienissimus, legum auctoritatem existimabat omnibus anteponendam. *Idem.*

Cyrus interrogatus quosnam putaret effiniosos? Lege, inquit, non ventres. *Max. ferm. 58.*

Antiochus tertius scripserat ciuiatibus, vt si quid per literas iuberet fieri, quod aduerteretur legibus, ne curarent, perinde quasi ipso necesse scriptum esset. Interdum enim principes dum metuunt quosdam offendere, scribunt quae fieri nolent. Quicquid autem pugnat cum legibus, hoc velut inscientie principis scriptum esse putandum est: quippe legum defensores, non oppugnatores esse debent principes. *Eras. lib. 5. apoph. ex Plut.*

Augustus Caesar legem iulerat de adulteris, quomodo iudicandi essent de hoc crimine delati & quomodo puniendi conuicti. Paulo post ire impatiencia irruit in adolescentem delatum, & quod cum Iulia Augusti filia commercium habuisset, eumque manibus verberauit. At quum adolescens exclamasset, Legem tulisti, o Caesar! adeo facti poenitit Caesarem, vt eo die recularet cenam capere. Crimen per se graue erat, cum admissum in Caesaris filiam. Quis princeps ibi dolori suo temperaret? Aut quis ibi legum iudicorumq; moras expectaret? At tantus princeps sibi adeo displicuit, vt à seipso poenas sumeret; quod legi, quam aliis prodiderat, non per omnia paruisset. *Plut. in apoph.*

Epictetus. Multa exant ab eo de legibus seite dicta. Inter haec: legis scopus est bene mereri de vita hominum: non potes autem cuius beneficia esse cum ei beneficiorum accipere libuerit: solis enim obediens suam virtutem declarat. Aegri seruator est medicus: iniuriam passus, lex, Leges verissimae sunt, quae iustissimae: legi & principi & sapientiori cedere decorum est. *Anton. in Max. ferm. de lege.*

Theophrastus dicebat bonos non multis eger legibus, non enim res ipse legum causa: sed leges rerum causa, ponuntur. *ood. sermon.*

Alphonsus improbe agere principes dicebat, qui aliis honeste decor: que viuendi legem praescriberent, ipsi vero nihilo: temporarios se se praebent. Inuit autem satis esse promulgare leges, eam saluberrimas, nisi sint qui promulgatas defendant, & vix etiam innocentia ceteris praecedant, *Pauormit. lib. 5. de reb. gest. Alphonsi.*

Vitoldus Lituanicus dux (qui adeo differentem, moribus & habitu à suis popularibus se se praebuit, vt illos tonderi edicto iusserit, sub tanquam maiestatis insigne barbani ironiam retinuerit, at qui non succederet, caput ipse, gena:que rasis: caput lem poenam in eos comminatus, qui suo exemplo barbani aut comam deponerent) dicere solebat, Plebem legi, legem autem principi subiectam esse oportere. Tyrannica sane vox. Magistratus enim quum legum custos sit primum imperatis parere decet, vt subditi habeant exemplum, quod honeste iutueantur, & ad legum obseruationem incitentur. *Aene. Syl. lib. 4. Commen in rei gest. Alphonsi.*

Ludouicus XII. Gall. Rex. Subpraefectum Aurelianensem,

quo familiariter erat usus, sepeq; in iustitiae reum liberatus in eo essent omnia ad perniciem profingata, damnari patitur ad adiucens. Contendi priuatus pro amico: Regnum autem ad leges mihi tuende sunt. *Annal. Francia.*

¶ SIMILITVDINAE.

Philonis Iudaei. Quemadmodum medici quicquid ad sanandam aegrotantis conducit, etiam si patienti ingratum videatur, a magno apparant studio: Sic in ciuitate leges & magistratus, a summi, senatores, iudicesque prouident, communi saluti & securitati tantum constitunt, licet ingrata sint rudi populo, vana: *Lib. de Iosepho.*

Dionis. Quemadmodum inter nauigantes qui facies vultusque seruanti maxime salui euadunt, portusque inueniunt: Ita qui legum legem viuunt iustissimè per vitam transeunt, communitatis salus, poenitit eum, at non lege. Tanto autem cunctantibus est vana quam mentia: quod abique moribus multae ciuitates perditas abique lege autem nulla ciuitas potest habitari. Non solum autem conducit immoralibus verum etiam diis. Nam mundus in eadem legem immoratur custodit: nihilque sempiternorum transgreditur. Vnde puto & regina merito hominum atque rerum vocata est, violentiam dissolvens, iniuriaque desolans, mentemque ad modestiam reducens, & malitiam puniens, mentemque & publice omnes indigentes commodo afficiens, iniquitatem patris succurrens: de aliqua autem re habitantibus, inuicem quod oportet fieri. *Orat. 74. de lege.*

Quemadmodum, neque homo ille est qui sit rationis expertus, neque ciuitas: Ita fuerit quae legibus non gubernatur. Legibus autem gubernari non potest vaquam, quae insipientia & immatura est. *Orat. 35. Beryllonica.*

Demosthenis. Vt corpus anima carens cadit: Sic ciuitas nullis administrata legibus eueritur. *Apud Max. ferm. 58.*

Stob. Quemadmodum corpus hominis emoritur, anima committitur: Sic ciuitas inuicem legibus. Vnde Demosthenes legum ciuitatis animam vocauit. *ferm. 41.*

Plut. Regula primum recta sit oportet, deinde quae appropinquet corrigat: Ita princeps primum ipse vitia careat, deinde quae aliis leges praescribat. *In Moral.*

Ciceronis. Vt ex medicina nihil oportet putare prohibendum, quod ad corporis utilitatem spectat, quoniam eius causa est salutata: Sic à legibus nihil conuenit arbitrari, nisi quod reipublicae conducatur, proficisci, quoniam eius causa sunt comparata. *Lib. de Inuentione.*

Vt corpora nostra sine mente: Sic ciuitas sine lege suis partibus nutritis, ac sanguine & membris, viui non potest, *in de orat. in Cluentio.*

Philippi Beroaldi. Quemadmodum morbos ante extirpat, quam remedia eorum atque medicamenta: Ita prius reuocanda sunt, & scelus exortum, quam leges conditae: quae obstant nequitiae scelerique flagitiorum. Et quemadmodum morbos plures ad innumerabiles prope corporum morbos excoget, ita leges innumeratae ad innumeros imperiorum improbitates expungendas, iordescit, emaculandas conditae fuerunt. *In orat. de lib. in C. C. Verrius.*

Roterodami. Vt efficacissima remedia nata sunt ex moribus peccatis: Ita bonae leges ex malis prognatae sunt moribus. *Semil.*

Vt in moribus non sunt tentanda remedia, si veteres male succurrunt posse: Sic non sunt condendae nouae leges, si veteres non sunt aliquid, quod malis republicae medeat. *De regimine Princ.*

Leges inutiles si sine magno malo non queant abrogari, pulcherrime sunt antiquandae, aut cetera corrigendae. Nam vt periculum est temere nouare leges, ad praesentem rempublicam statu modare: quaedam salubriter instituta, salubrius abrogantur. *De inst. Princ.*

Vt principes, si lege nihil oportet esse communis aut regum Alioquin sit, vt quod egregie Graecus ille sapiens dixit nihil aliud sint leges quam casti arancorum, quos maiores aures facillime rumpant, multos dum taxant retines. *De inst. Princ.*

Quemadmodum principis, ita & lex semper esse debet propere orad ignoscendum, quam ad puniendum: huc quod per se benignus, huc quod magis respondet ad inores Dei cuius ira lenitas huc ad vindictam procedit: huc quod non recte elapsus, ad poenam repetit potest, est etiam non perit, qui tum atrocis uitae bit ad orca. *De inst. Princ.*

Tiberius. Malus est bubulcus qui plures boues recipit quam ut linquit. Ergo statura praestat excindere, quae paucos meliores meliores vero reddat peiores. *in apoph. 90.*

Augustini. Lex semper bona est, sine obsequio manibus grauius proficit plenus gratia: semper est bona, sicut sol semper est bonus quia omniscientura Dei bona est. Sicut dolentibus oculis delectas ad videndum solem hoc est, gratia mentibus ad imperatorem legent, & sicut oculi sani non solum delectatione morantur, sed etiam oculis alperis radiorum: quibus reuerberati in deum non

belluorum: sic anima quae per charitatem spiritus salua facta est, non iustitiae mortua dicitur, sed illi reatu praeuariationi...

Per hunc fructum separatur a semine, cum sic fructus est semine: Sic & Euangelium separatur a lege, dum prouehitur ex lege...

Per hoc dum legem diuinam deseris, saluam te non speras. Non aliter ergo nos de Dominica lege querit de optimo medico impariens...

Non decet nouum pannum infuere veteri: Neque nouam legem confundere cum caeremoniis antiquis.

Non decet nouum pannum infuere veteri: Neque nouam legem confundere cum caeremoniis antiquis.

Quomodo medicina non est causa mortis si iudicium venena mortifera, licet his mali homines abutantur...

Quomodo si lucerna quae noctu praeluxit iam orto die non solum non praestaret officium, verum etiam lederet: Iudex & lex, si obstatet ad meliora pergendum...

Quomodo si lucerna quae noctu praeluxit iam orto die non solum non praestaret officium, verum etiam lederet: Iudex & lex, si obstatet ad meliora pergendum...

Quomodo si lucerna quae noctu praeluxit iam orto die non solum non praestaret officium, verum etiam lederet: Iudex & lex, si obstatet ad meliora pergendum...

Quomodo si lucerna quae noctu praeluxit iam orto die non solum non praestaret officium, verum etiam lederet: Iudex & lex, si obstatet ad meliora pergendum...

Quomodo si lucerna quae noctu praeluxit iam orto die non solum non praestaret officium, verum etiam lederet: Iudex & lex, si obstatet ad meliora pergendum...

Quomodo si lucerna quae noctu praeluxit iam orto die non solum non praestaret officium, verum etiam lederet: Iudex & lex, si obstatet ad meliora pergendum...

Quomodo si lucerna quae noctu praeluxit iam orto die non solum non praestaret officium, verum etiam lederet: Iudex & lex, si obstatet ad meliora pergendum...

Quomodo si lucerna quae noctu praeluxit iam orto die non solum non praestaret officium, verum etiam lederet: Iudex & lex, si obstatet ad meliora pergendum...

Quomodo si lucerna quae noctu praeluxit iam orto die non solum non praestaret officium, verum etiam lederet: Iudex & lex, si obstatet ad meliora pergendum...

Quomodo si lucerna quae noctu praeluxit iam orto die non solum non praestaret officium, verum etiam lederet: Iudex & lex, si obstatet ad meliora pergendum...

Quomodo si lucerna quae noctu praeluxit iam orto die non solum non praestaret officium, verum etiam lederet: Iudex & lex, si obstatet ad meliora pergendum...

Quomodo si lucerna quae noctu praeluxit iam orto die non solum non praestaret officium, verum etiam lederet: Iudex & lex, si obstatet ad meliora pergendum...

Quomodo si lucerna quae noctu praeluxit iam orto die non solum non praestaret officium, verum etiam lederet: Iudex & lex, si obstatet ad meliora pergendum...

Quomodo si lucerna quae noctu praeluxit iam orto die non solum non praestaret officium, verum etiam lederet: Iudex & lex, si obstatet ad meliora pergendum...

delictum emoritur, id est, nusquam esse existimatur. Lege autem extante, id decentia suggerente, viuunt peccatum, id est, extat & delictum esse conuincitur...

Gregorius Nazianzenus. Sicut ex legibus nostris haec vna admodum laudanda, & optime per spiritum lata: quae possibilitatem honestam admiscuit, & ita statuit, vt quemadmodum serui obtemperant dominis, & vxores viris, & Ecclesia Domino, & discipuli pastoribus & magistris: Ita etiam homines cuncti potestatibus subditi sint sublimioribus non solum propter iram, sed & propter conscientiam...

Gregorius Nazianzenus. Sicut ex legibus nostris haec vna admodum laudanda, & optime per spiritum lata: quae possibilitatem honestam admiscuit, & ita statuit, vt quemadmodum serui obtemperant dominis, & vxores viris, & Ecclesia Domino, & discipuli pastoribus & magistris: Ita etiam homines cuncti potestatibus subditi sint sublimioribus non solum propter iram, sed & propter conscientiam...

Gregorius Nazianzenus. Sicut ex legibus nostris haec vna admodum laudanda, & optime per spiritum lata: quae possibilitatem honestam admiscuit, & ita statuit, vt quemadmodum serui obtemperant dominis, & vxores viris, & Ecclesia Domino, & discipuli pastoribus & magistris: Ita etiam homines cuncti potestatibus subditi sint sublimioribus non solum propter iram, sed & propter conscientiam...

Gregorius Nazianzenus. Sicut ex legibus nostris haec vna admodum laudanda, & optime per spiritum lata: quae possibilitatem honestam admiscuit, & ita statuit, vt quemadmodum serui obtemperant dominis, & vxores viris, & Ecclesia Domino, & discipuli pastoribus & magistris: Ita etiam homines cuncti potestatibus subditi sint sublimioribus non solum propter iram, sed & propter conscientiam...

Gregorius Nazianzenus. Sicut ex legibus nostris haec vna admodum laudanda, & optime per spiritum lata: quae possibilitatem honestam admiscuit, & ita statuit, vt quemadmodum serui obtemperant dominis, & vxores viris, & Ecclesia Domino, & discipuli pastoribus & magistris: Ita etiam homines cuncti potestatibus subditi sint sublimioribus non solum propter iram, sed & propter conscientiam...

Gregorius Nazianzenus. Sicut ex legibus nostris haec vna admodum laudanda, & optime per spiritum lata: quae possibilitatem honestam admiscuit, & ita statuit, vt quemadmodum serui obtemperant dominis, & vxores viris, & Ecclesia Domino, & discipuli pastoribus & magistris: Ita etiam homines cuncti potestatibus subditi sint sublimioribus non solum propter iram, sed & propter conscientiam...

Gregorius Nazianzenus. Sicut ex legibus nostris haec vna admodum laudanda, & optime per spiritum lata: quae possibilitatem honestam admiscuit, & ita statuit, vt quemadmodum serui obtemperant dominis, & vxores viris, & Ecclesia Domino, & discipuli pastoribus & magistris: Ita etiam homines cuncti potestatibus subditi sint sublimioribus non solum propter iram, sed & propter conscientiam...

Gregorius Nazianzenus. Sicut ex legibus nostris haec vna admodum laudanda, & optime per spiritum lata: quae possibilitatem honestam admiscuit, & ita statuit, vt quemadmodum serui obtemperant dominis, & vxores viris, & Ecclesia Domino, & discipuli pastoribus & magistris: Ita etiam homines cuncti potestatibus subditi sint sublimioribus non solum propter iram, sed & propter conscientiam...

Gregorius Nazianzenus. Sicut ex legibus nostris haec vna admodum laudanda, & optime per spiritum lata: quae possibilitatem honestam admiscuit, & ita statuit, vt quemadmodum serui obtemperant dominis, & vxores viris, & Ecclesia Domino, & discipuli pastoribus & magistris: Ita etiam homines cuncti potestatibus subditi sint sublimioribus non solum propter iram, sed & propter conscientiam...

Gregorius Nazianzenus. Sicut ex legibus nostris haec vna admodum laudanda, & optime per spiritum lata: quae possibilitatem honestam admiscuit, & ita statuit, vt quemadmodum serui obtemperant dominis, & vxores viris, & Ecclesia Domino, & discipuli pastoribus & magistris: Ita etiam homines cuncti potestatibus subditi sint sublimioribus non solum propter iram, sed & propter conscientiam...

Gregorius Nazianzenus. Sicut ex legibus nostris haec vna admodum laudanda, & optime per spiritum lata: quae possibilitatem honestam admiscuit, & ita statuit, vt quemadmodum serui obtemperant dominis, & vxores viris, & Ecclesia Domino, & discipuli pastoribus & magistris: Ita etiam homines cuncti potestatibus subditi sint sublimioribus non solum propter iram, sed & propter conscientiam...

Gregorius Nazianzenus. Sicut ex legibus nostris haec vna admodum laudanda, & optime per spiritum lata: quae possibilitatem honestam admiscuit, & ita statuit, vt quemadmodum serui obtemperant dominis, & vxores viris, & Ecclesia Domino, & discipuli pastoribus & magistris: Ita etiam homines cuncti potestatibus subditi sint sublimioribus non solum propter iram, sed & propter conscientiam...

Gregorius Nazianzenus. Sicut ex legibus nostris haec vna admodum laudanda, & optime per spiritum lata: quae possibilitatem honestam admiscuit, & ita statuit, vt quemadmodum serui obtemperant dominis, & vxores viris, & Ecclesia Domino, & discipuli pastoribus & magistris: Ita etiam homines cuncti potestatibus subditi sint sublimioribus non solum propter iram, sed & propter conscientiam...

Gregorius Nazianzenus. Sicut ex legibus nostris haec vna admodum laudanda, & optime per spiritum lata: quae possibilitatem honestam admiscuit, & ita statuit, vt quemadmodum serui obtemperant dominis, & vxores viris, & Ecclesia Domino, & discipuli pastoribus & magistris: Ita etiam homines cuncti potestatibus subditi sint sublimioribus non solum propter iram, sed & propter conscientiam...

Gregorius Nazianzenus. Sicut ex legibus nostris haec vna admodum laudanda, & optime per spiritum lata: quae possibilitatem honestam admiscuit, & ita statuit, vt quemadmodum serui obtemperant dominis, & vxores viris, & Ecclesia Domino, & discipuli pastoribus & magistris: Ita etiam homines cuncti potestatibus subditi sint sublimioribus non solum propter iram, sed & propter conscientiam...

Gregorius Nazianzenus. Sicut ex legibus nostris haec vna admodum laudanda, & optime per spiritum lata: quae possibilitatem honestam admiscuit, & ita statuit, vt quemadmodum serui obtemperant dominis, & vxores viris, & Ecclesia Domino, & discipuli pastoribus & magistris: Ita etiam homines cuncti potestatibus subditi sint sublimioribus non solum propter iram, sed & propter conscientiam...

Gregorius Nazianzenus. Sicut ex legibus nostris haec vna admodum laudanda, & optime per spiritum lata: quae possibilitatem honestam admiscuit, & ita statuit, vt quemadmodum serui obtemperant dominis, & vxores viris, & Ecclesia Domino, & discipuli pastoribus & magistris: Ita etiam homines cuncti potestatibus subditi sint sublimioribus non solum propter iram, sed & propter conscientiam...

¶ HIEROGLYPHICA.

Coronam dicitur legum indicium esse propterea quod certis est, vinculis complicata, quibus vita nostra veluti religata coereetur.

Legum etiam pro legum hieroglyphico recte ponetur: siquidem appellatione iugis legum onus fuerit etiam a Dauide nuncupatum, omnino vero leges pro subiugatione & imperio vicissim a Marone dictum.

Vulgus autem non inepte per Aeneasum telas acriter, apto admodum hieroglyphico Legum notat inaequalitatem, propterea quod veluti mufca & volatilia alia minuta, si in eas inciderint, capiuntur & pereant: fortiora vero animalia perituro tracto facile quoque liberit elabuntur: ita leges imbecillum ac tenuem plebeculam cohibent atque castigant, potentioribus vero nihil aduersantur, qui eas ex arbitrio tollunt, sciuntque, abrogant, & refugunt.

Vide inscripta.

Liberalitas.

¶ DEFINITIO ET ETYMOLOG.

LIBERTAS, Graece ελευθερια, uel ελευθεριος, uel ελευθεριος, liberalis dicitur Hebr. Nedhabab, munificentia, liberalitas proprie sumitur, pro eo quod pii sponte Deo dicant, consecrant, & tribuant: vel quod confertur in sacrificium, & in piium vsum, nulla legis obligatione neque voto aliquo. Exod. 29. P salm. 54. & penult. P salm. 110. 3. & 119. 107. Nadhib, libe'alis, munificus, & Nedbebrim, liberales, beneficii munifici, cognominantur Magistratus, & Principes, diuites, Exod. 35. 22. P salm. 115. u. penult. P roverb. 19. 6. P salm. 47. 9. uel. E sal. 32. 3. a verbo Nadhab. Munificum & spontaneum fecit promptum & vltaneum reddidit, libere infumplit, sumptus liberales fecit. Hinc per metathesim liberatum, & avavav, exendo liberaliter, uel avavos, liberalis. In 4. coning. Hebr. Hada'adeb, fecit se munificum, fecit se offerre liberaliter, sponte dedit, Gall. Il se non s'ra liberal. Est autem liberalitas virtus pecuniae beneficii, cuius contrarium est illiberalitas, secund. Arif. lib. 1. Rhet.